

29.6.2016

Yksikön päällikkö

Keravan kaupunki maankäyttöpalvelut
PL 123
04201 Kerava

Keski-Uudenmaan maakuntamuseon lausunto Keravan Vuorelan, Klondyken ja Kumitehtaankadun ympäristöä koskevan asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (2247)

HEL 2016-006770 T 10 03 01

Keravan kaupungin maankäyttöpalvelut on ilmoittanut Keravan 9. Alike-
ravan kaupunginosan kortteleita 336, 351, 352, 371, 377 ja korttelin
350 osaa sekä liikenne-, katu- ja virkistysalueita koskevan Vuorelan,
Klondyken ja Kumitehtaankadun ympäristöä koskevan asemakaavan
muutoksen (2247) vireille tulosta. Keski-Uudenmaan maakuntamuseo
tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuurihistorian ja
rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kan-
tanaan seuraavaa.

Nyt esillä oleva asemakaavamuutos kohdistuu Keravan 9. Alike-
ravan kaupunginosassa sijaitsevaan alueeseen, johon kuuluu Klondyken alue
ja Tiilitehtaankadun ja Alike-
ravantien kulmauksen luoteispuolelle jäävä
vyöhyke Vuorelanmäen varren kortteleihin asti. Uudenmaan 8.11.2006
vahvistetussa maakuntakaavassa ja Uudenmaan maakuntavaltuuston
30.10.2014 hyväksymässä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa
suunnittelualue on taajamatoimintojen aluetta ja Tehtaanmäen ja Klon-
dyken alue on määritelty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tär-
keäksi alueeksi. Voimassa olevassa yleiskaavassa (YK4 KerCa) suun-
nittelualue on merkitty virkistysalueeksi, mutta vireillä olevassa koko
Keravaa koskevassa Keravan yleiskaava 2035:n luonnoksessa suun-
nittelualue on osoitettu työpaikka- sekä teollisuus- ja varastoalueeksi.

Vuorelan, Klondyken ja Kumitehtaankadun ympäristön asemakaavan
muutoksen tavoitteeksi on asetettu suunnittelualueen asemakaavojen
linjaaminen valmisteilla olevan Keravan kaupungin yleiskaava 2035 ta-
voitteiden ja sen nähtävillä olleen luonnoksen mukaiseksi. Suunnitte-
lualueelle kohdistuva lentomelu ja ympäröivä teollisuus vaikuttavat alu-
een suunnitteluun ja asettavat ehtoja suunnittelualueen eri osille sopi-
ville käyttötarkoituksille. Toisaalta myös alueella oleva asutus voi rajoit-

29.6.2016

Yksikön päällikkö

taa suunnittelualan teollisen toiminnan luonnetta. Maakuntamuseo näkee tärkeänä tavoitteena myös erityisesti entisen kumitehtaan alueen kulttuurihistoriallisten ja rakennustaiteellisten arvojen huomioon ottamisen. Tämä tarkoittaa alueella sijaitsevien rakennusten ja ympäristöjen asianmukaista merkintää ja määräyksiä myös suojelunäkökulmasta.

Suunnittelualan olemassa olevasta rakennuskannasta näkyvin on alueen länsiosaa hallitseva nykyisin Klondyken nimellä tunnettu Kumitehtaan tie 5:ssä sijaitseva vanha kumitehtaan kokonaisuus. Alueen historia liittyy ennen kaikkea alueella vuosina 1876-1894 toimineeseen Suomen ensimmäiseen sementtitehtaaseen ja sen paikalla jatkaneiden yritysten vaiheisiin. Sementtitehtaan paikalle muutti ensin Savion Nahkatehdas / Oy Nahkimo Ab, joka myös ennen vuotta 1919 päättynyttä toimintaansa rakennutti tehtaalle lisätilaa. Nahkimon toiminnan päättyttyä rakennuksiin sijoittui vuonna 1927 Savion Kumitehdas Oy, jonka toimesta tehdasta laajennettiin 1920-luvun kuluessa. Savion Kumitehtaan osti vuonna 1932 nokialainen Suomen Gummitehdas Oy. Se siirsi osan tuotannostaan Savion tehtaaseen vuonna 1935, jolloin myös tehdasrakennusta ryhdyttiin laajentamaan. Laajennus- ja muutostöitä tehtiin eri vuosikymmenten kuluessa aina 1960-luvulle asti. Kumiteollisuus loppui Saviolla 1980-luvun puolivälissä, minkä jälkeen tehtaan laajoja tiloja muokattu useiden toimijoiden, lähinnä pienyritysten ja pienteollisuuden erilaisiin tarkoituksiin.

Vuorelanmäen alueella sijaitsee 2000-luvulla rakennettuja asuintaloja ja Keravan Suojakotiyhdistyksen asumisyksikköön kuuluvia asuintaloja sekä Telatehtaanpolku 1:ssä sijaitsevat 1910- ja 1920-luvun asuinrakennukset piharakennuksineen. Nahkimokujan, Telatehtaanpolun ja Posliinitehtaan kadun väliin jäävällä alueella sijaitsee muutamia 2000-luvulla rakennettuja paritaloja ja luhtitaloja ja näiden pohjoispuolella Nahkimokuja 5:ssä sijaitseva 1920-luvun mansardikattoinen huvila piharakennuksineen. Nahkimokujan ja Telatehtaan kulmauksessa seisoo myös kellokupolikattoinen, julkisivuiltaan rapattu ja valkoiseksi maalattu muuntamo. Tätä muuntamomallia näkee vain Keski-Uudellamaalla. Mallin suunnitteli Tuusulan sähkölaitoksen silloinen johtaja Lauri Lindberg vuonna 1930. Muun suunnittelualan rakennuskannan muodostavat lähinnä Alikeravantien länsipuolella sijaitsevat teollisuuskiinteistöt ja -hallit.

Nyt esillä olevan suunnittelualan rakennuskanta on rakentunut yli sadan vuoden kuluessa hyvin erilaisiin käyttötarkoituksiin ja on siten ajallisesti kerroksista ja ilmeeltään huomattavan moninaista. Vanhan kumitehtaan lisäksi Keravan rakennuskulttuurin inventointi ja kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa (Keravan kaupunki & Arkkitehtitoimisto Leh-

29.6.2016

Yksikön päällikkö

to Peltonen Valkama, 203) alueelta on inventoitu ja arvoitettu juuri Tela-tehtaanpolku 1:ssä sijaitsevat 1910- ja 1920-luvun asuinrakennukset piharakennuksineen ja Nahkimokuja 5:ssä sijaitseva 1920-luvun mansardikattoinen huvila piharakennuksineen sekä Nahkimokujan varrella sijaitseva tornimuuntaja. Rakennukset on arvoitettu historiallisin perustein ja erityisesti juuri Tiilitehtaanmäen vanhaan työväenasuntojen ryhmään kuuluneina kohteina ja osana maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Hoitosuosituksen mukaan asuinrakennuksia tulisi hoitaa rakennusten ja pihan kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen. Maakuntamuseolla ei kuitenkaan ole tietoa rakennusten nykyisestä kunnosta, vaan tiedot suunnittelualueen vanhimmasta rakennuskannasta ovat hajanaiset ja puutteelliset. Maakuntamuseon näkemyksen mukaan alueen olemassa olevasta rakennuskannasta tarvitaan riittävät lähtötiedot, jotta suunnittelualueen vanhinta rakennuskantaa edustavien kohteiden osalta on mahdollista arvioida niihin sisältyvät kulttuurihistorialliset arvot ja asettaa mahdolliset suojelutavoitteet. Vanha nahkatehdas on kuitenkin maakunnallisesti arvokas ja Keravan paikallishistoriassa kulttuurihistoriallisesti poikkeuksellisen merkittävä kohde. Maakuntamuseo esittääkin, että asemakaavan laadinnan ja sen ohjaamien tulevien korjausten ja mahdollisten muutosten lähtötiedoksi tehdaskokonaisuudesta teetetäisiin asianmukainen rakennushistoriallinen selvitys.

Keski-Uudenmaan maakuntamuseo pitää Vuorelan, Klondyken ja Kumitehtaankadun ympäristöä koskevan asemakaavan muutokselle asetettuja tavoitteita periaatteiltaan mahdollisena. Alueelle kaavoitettavissa erityyppisissä toiminnoissa ja rakentamisessa tulee yhtenä keskeisenä lähtökohtana ottaa huomioon alueen kuuluminen ja rajautuminen maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön. Keski-Uudenmaan maakuntamuseo haluaa olla asemakaavamuutoksen jatkokyössä mukana arvioimassa kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja niiden ympäristön suojelutavoitteita ja niiden mukaisia kaavamääräyksiä. Asianmukaiset määräykset ovat keskeinen väline, jolla ohjataan myös kaava-alueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuskannan tulevaa käyttöä ja rakennuksissa tehtäviä korjauksia ja muutoksia niin, että kullekin osa-alueelle ominainen luonne ja sillä sijaitsevien rakennusten ominaispiirteet saadaan säilymään. Tavoitteena tulee aina olla rakennusten omistajien tietoisuuden lisääminen ja kannustaminen rakennusten ominaispiirteitä ja alkuperäisyyttä vaalivaan kunnostustyöhön. Keski-Uudenmaan maakuntamuseolla ei ole muuta huomautettavaa Keravan Vuorelan, Klondyken ja Kumitehtaankadun ympäristöä koskevan asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Museovirasto lausuu arkeologisen kulttuuriperinnön vaalimisen näkökulmasta.

29.6.2016

Yksikön päällikkö

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Vs. yksikön päällikkö

Riitta Pakarinen
yksikön päällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Postiosoite

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki
[http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-](http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-seo)
seo

Puhelin

+358 9 310 36630

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566